

Frågor från digitalt informationsmöte den 25 september 2020: **Cementas täktansökan och vattnet på Gotland**

Jon Hallgren nämnde inte hur djupt nya kalkbrottet ska bli sammanlagt (ren sten plus mägersten). Det sågs att det blir 40 m lägre än Tingstäde träsk. Stämmer det?

Ja det stämmer. I dagsläget är botten på File hajdar-täkten 25 meter under nivån i Tingstäde träsk, och med en fördjupning motsvarande 15 meter blir detta i framtiden 40 meter.

Finns det någon fabrik som har bättre än 15% klimatprofil?

Det finns fabriker som nått ytterligare lite längre i arbetet med att fasa ut kol som bränsle och i sitt arbete med att ersätta den kalkstensbaserade cementklinkern med andra industriers restmaterial, exempelvis slagg från stålindustrin. Men Slitefabriken ligger i framkant av världens cementfabriker. Av konkurrensskäl så är information om enskilda anläggningar inte tillgänglig utan endast genomsnittsvärden. Vi har en tydlig ambition att fortsätta det pågående arbetet med bränslebytet och utvecklat nyttjande av restmaterial men också att nå fram med en lösning för koldioxidavskiljning vilket möjliggör att betongbyggandet kan bli klimatneutralt.

Det finns en karta som cirkulerar på sociala medier som påstås visa påverkansområdet för vatten med anledning av den nya tänkta täkten. Hur kommenterar ni kartan?

Vi utgår från att den karta som åsyftas är den som visar grundvattenförekomsten kallad Mellersta Gotland – Roma. Cementas verksamhet ligger inom denna grundvattenförekomst men det innebär inte att den ansökta verksamheten påverkar grundvattenförekomsten i hela detta område utan enbart det som definierats som influensområde.

Hur djupt kommer pumpbrunnarna nå när ni går ned till +5 m över havsytan?

I och med att man avser att begränsa uttaget under sommaren, till följd av tillgång till Spillingsmagasinet och ett nytt vattenverk, kommer inte nivån att sänkas alls utan ligga kvar på ca 0 m ö h (mätt som medelvärde för alla uttagsbrunnar). Om man *inte* skulle begränsa uttaget skulle nivån sjunka ca 5 m.

Hur har ni tagit hänsyn till hur de upprepade sprängningarna påverkar grundvattenflödet och formen "avvattningskonen"?

Spränggenererade sprickor når generellt endast in någon enstaka meter från täktväggen, dessa har därmed ingen inverkan på avsänkningskonens utbredning.

När man nu för Region Gotland har tillstånd att ta mer vatten än tidigare - hur påverkar det? Alla de adderade uttagen borde ju påverka.

Kommunalt vattenuttag, avdunstning och nederbörd är alla delar av vattenbalansen i storleksordningen en eller många miljoner kubikmeter per år. Påverkan via grundvatten är endast tio tusen kubikmeter per år. Detta är ingen mätbar påverkan utan en teoretisk nivåförändring på 1-2 mm.

Om vattnet bara minskar med någon promille runt om, var kommer de 200 000 kubikmeterna som ska rinna in i brottet ifrån...?

Någon promille avses i förhållande av flödena som rinner i N2000. Huvuddelen utgörs av ytvatten. De 200 000 m³ ska fördelas över hela influensområdets area. En liten del av området berör N2000, en annan mycket liten del berör Tingstäde, etc. Summan av alla småbitar ska bli 200 000 m³/år. Huvuddelen av vattentillskottet kommer från det som grundvatten bildar i taktens närhet.

Hur fort kommer tälkten att vattenfyllas?

20-40 år, det fylls snabbast i början och långsammare och långsammare mot slutet. Vidare beror detta såklart på om tältsjön kommer att nyttjas till t.ex. dricksvattenuttag under uppfyllningsperioden.

Varför har inte det provbrott som Cementa gjort mitt uppe på File hajdar vattenfyllts?

Det gamla brottet ligger högt i terrängen och dess botten ligger över grundvattenytan huvuddelen av året. Vatten strömmar därför ut och inte in i brottet.

Jakob Eng nämner inte hur stor grundvattenpåverkan kommer att vara (sänkt grundvatten i meter)

Det går inte att ange en siffra, avsänkningen är exponentiellt avtagande ut mot omgivningarna. I själva brottet är sänkningen vintertid lika med det ökade brytdjupet, dvs 15 meter. Sommartid är nivåerna redan idag cirka drygt 10 meter under tälkbotten, så då är sänkningen någon eller några meter.

Jakob Eng nämner inte hur lång tid det tar att brotthålen fylls med vatten?

Se ovan.

Skulle önska att ni nämner området där man kan förvänta sig sär privata brunnar påverkas.

Sakägarkretsen är avgränsad utifrån det område där man kan förvänta sig en meters grundvattenpåverkan eller mer.

Jag skulle vilja ha de siffror som nämndes, i jämförelserna mellan volymer och ytan på Tingstäde. Ex 2 mm höjd ytnivå på Tingstäde träsk.

- Sjöarealen är ca 4,68 km².
- 2 mm över den arean motsvarar 9 360 m³.
- Nederbörden uppgår till ca 650 mm/år vilket innebär ca 3 miljoner m³ över sjön eller 13 miljoner m³ över hela avrinningsområdet.

Hotas Tingstäde träsk som vattenresurs på Gotland?

Nej. Hade detta samband funnits så hade vi sett den effekten redan idag.

Avtalet med Regionen förutsätter att ni får tillstånd, annars blir det ingen vattenleverans eller hur?

Det stämmer; detta förutsätter givetvis att Cementas verksamhet fortsätter drivas. För oss är det centralt och viktigt att bidra till Gotlands dricksvattenförsörjning när vi nu har utvecklat den här möjligheten. Eftersom vattentillskottet möjliggörs genom att verksamheten bedrivs, så saknar Cementa möjlighet att vidta denna åtgärd om verksamheten inte bedrivs och inget vatten samlas från tälkten.
